

Lovforslag nr. L 16. Fremsat den 6. oktober 2004 af indenrigs- og sundhedsministeren (Lars Løkke Rasmussen)

Forslag

til

Lov om frit valg

§ 1. Loven har til formål at fremme frit valg for borgerne ved leveringen af offentlige serviceydelser.

Stk. 2. Loven skal understøtte mulighederne for at udvide det frie valg og styrke borgerens retsstilling ved gennem information at skabe et kvalificeret grundlag for borgerens brug af det frie valg.

§ 2. Loven gælder for kommuner og amtskommuner.

§ 3. Inden for hver valgperiode påhviler det kommunalbestyrelsen og amtsrådet i et møde at vurdere, hvor det er muligt inden for lovgivningens rammer at udvide allerede eksisterende fritvalgsordninger eller at indføre frit valg på områder, hvor dette ikke allerede er sikret. Vurderingen skal finde sted inden udgangen af 3. kvartal i det år, hvori valg finder sted for valgperioden.

§ 4. På områder, hvor der er frit valg ved levering af kommunale eller amtskommunale serviceydelser, påhviler det kommunalbestyrelsen eller amtsrådet at informere borgerne herom.

Stk. 2. Det påhviler kommunalbestyrelsen og amtsrådet at informere om indholdet af de kommunale eller amtskommunale serviceydelser, jf. stk. 1, på en måde, der sikrer, at borgerne på et

enkelt og gennemskueligt grundlag kan foretage et kvalificeret valg.

Stk. 3. Det påhviler kommunalbestyrelsen og amtsrådet i forbindelse med information om frit valg, jf. stk. 1 og 2, at informere om, hvor borgerne kan henvende sig om forhold vedrørende leveringen af en serviceydelse.

§ 5. Kommunalbestyrelsen og amtsrådet skal én gang inden for valgperioden overfor kommunens henholdsvis amtskommunens borgere redegøre for kommunalbestyrelsens henholdsvis amtsrådets stillingtagen efter § 3 samt for, hvilke tiltag der er iværksat eller påtænkes iværksat for at sikre borgerne den fornødne information som anført i § 4. Redegørelsen skal afgives inden udgangen af 3. kvartal i det år, hvori valg finder sted for valgperioden.

§ 6. Indenrigs- og sundhedsministeren kan fastsætte nærmere regler for udarbejdelse af informationsmaterialet efter § 4.

§ 7. Indenrigs- og sundhedsministeren fastsætter tidspunktet for lovens ikrafttræden.

§ 8. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Indledning og baggrund

Regeringen arbejder målrettet på at forny og modernisere den offentlige sektor. Det er væsentligt for regeringen at sikre en offentlig sektor, hvor borgeren er i centrum, og hvor den enkelte borger i højere grad har indflydelse på den service, der tilbydes af det offentlige. Borgeren har i dag helt andre forventninger til offentlige serviceydelser end tidligere, og standardløsninger rækker ikke længere. Regeringen ønsker, at den enkelte borger skal have større frihed til at vælge, fordi borgerne bedre end nogen er i stand til at vælge den ydelse, der passer dem bedst.

Valgfrihed og fleksibilitet opleves af borgerne som et gode og øger dermed borgernes oplevelse af kvalitet. Samtidig bidrager frit valg til udvikling af effektivitet og kvalitet. Med det frie valg får borgerne mulighed for at vælge den serviceydelse, der bedst passer til deres behov, og der skabes derfor gennem det frie valg et kraftigt incitament til at levere de bedste og økonomisk mest effektive løsninger.

Som led i fornyelsen af velfærdssamfundet har regeringen med reformprogrammet "Velfærd og valgfrihed" øget borgernes valgfrihed gennem en række konkrete initiativer på de centrale velfærdsområder, som f.eks. sygehuse, tandpleje, dagpasning, hjemmehjælp samt plejehjem og plejeboliger. Børnefamilierne, de ældre og de syge er blandt de grupper, der har fået større fleksibilitet og valgfrihed.

Det udestår inden for rammerne af den gældende lovgivning at tilvejebringe større kendskab til valgmulighederne og sikre stærkere fokus på det frie valg i de enkelte kommuner og amtskommuner.

Med henblik på yderligere at styrke mulighederne for frit valg besluttede regeringen derfor i det supplerende regeringsgrundlag af 27. august 2003 at fremsætte forslag til en fritvalgslov. I forlængelse heraf blev der nedsat et udvalg, der har haft til opgave at forberede et udkast til forslag til lov om frit valg.

Udvalget har peget på, at der for at styrke det frie valg er behov for at sikre en tilstrækkelig og bruger-

rettet information om valgmulighederne og indholdet heraf. For i så vid udstrækning som muligt at sikre frit valg til offentlige serviceydelser har udvalget endvidere anbefalet, at der i kommuner og amtskommuner løbende pågår overvejelser om mulighederne for at indføre eller udvide det frie valg. Udvalgets anbefalinger er indeholdt i lovforslaget.

Lovens formål er at fremme det frie valg inden for rammerne af den gældende sektorlovgivning. Herudover overvejer regeringen løbende mulighederne for at udvide de lovgivningsmæssige rammer for det frie valg. Frihed til selv at vælge er en hjørnesten i regeringens bestræbelser på at fremtidssikre velfærdssamfundet, og regeringen vil derfor fortsætte med at styrke borgernes muligheder for at foretage et valg mellem forskellige offentlige og private løsninger. Regeringen sigter således til stadighed mod på at øge det enkelte menneskes frihed og valgmuligheder.

Lovforslaget indeholder ikke særlige regler om kommunernes og amtskommunernes overholdelse af lovens bestemmelser. Overholdelsen heraf vil være omfattet af det almindelige kommunale tilsyn i det omfang, der ikke findes en særlig klage- eller tilsynsmyndighed på det pågældende område.

2. Lovforslagets indhold

2.1. Kommunalbestyrelsens og amtsrådets vurdering af mulighederne for øget frit valg af kommunale serviceydelser

2.1.1. Kommunalbestyrelsens og amtsrådets vurdering

Frit valg forudsætter i sig selv, at det besluttes at give borgerne et valg mellem flere muligheder.

Det er regeringens klare mål, at det ved leveringen af offentlige serviceydelser altid tilstræbes at give den enkelte borger et frit valg. Regeringen vil med lovforslaget sikre, at mulighederne for øget frit valg løbende indtænkes i kommunalbestyrelsernes og amtsrådenes tilrettelæggelse af leveringen af de kommunale serviceydelser således, at rammen for frit valg udnyttes

mest muligt med den gældende lovgivning. Samtidig vil regeringen som led i en videreudvikling og modernisering af velfærdssamfundet fortsat løbende overveje mulighederne for at udbygge de lovgivningsmæssige rammer for det frie valg for på denne måde at give den enkelte borger større frihed til at vælge.

Regeringen foreslår med lovforslaget, at kommunalbestyrelserne og amtsrådene forpligtes til at vurdere, hvorvidt det er muligt inden for lovgivningens rammer at indføre frit valg på områder, hvor dette ikke allerede er sikret, eller at udvide allerede eksisterende valgmuligheder. Ved at forpligte kommunalbestyrelserne og amtsrådene til at overveje opgaveløsningen set ud fra borgernes behov og ønsker fremmes borgernes frie valg under hensyn til de lokale forhold og muligheder og under hensyn til det lokale serviceniveau.

Som eksempel kan nævnes, at borgeren efter serviceloven har ret til at tilkendegive ønsker om dagtilbud. Der er ingen begrænsning på, hvor langt kommunen kan gå med hensyn til antal ønsker, som borgeren kan fremsætte.

Regeringen vil med lovforslaget sikre, at der arbejdes fremadrettet mod mere frit valg. Regeringen ønsker således at sikre en lokal stillingtagen til, hvad der kan gøres fremover for at fremme borgerens frie valg, når denne er visiteret til/har ret til en offentlig serviceydelse.

Med lovforslaget får kommunalbestyrelserne og amtsrådene ansvaret for selv at tilrettelægge arbejdet med at indtænke et øget frit valg. Af hensyn til borgernes mulighed for at respondere på kommunalbestyrelsens og amtsrådets stillingtagen til mulighederne for at øge det frie valg foreslås, at denne stillingtagen skal foreligge inden udgangen af 3. kvartal i det år, hvor kommunalvalg finder sted for valgperioden.

Ved ændring af den kommunale styrelseslov (lov nr. 373 af 6. juni 2002) blev der indført en pligt for kommunalbestyrelsen (primærkommuner og amtskommuner) til at udarbejde en servicestrategi for udviklingen af effektiviteten og kvaliteten i den kommunale opgavevaretagelse. Hovedformålet med servicestrategiordningen er at skabe en fælles ramme for kommunernes arbejde med udvikling af kommunale ydelser. Servicestrategien skal gøres tilgængelig for borgerne i form af en redegørelse, som skal udarbejdes inden udgangen af valgperiodens første år.

Kommunalbestyrelserne og amtsrådene kan beslutte at inkorporere arbejdet med overvejelserne om øget frit valg i udarbejdelsen af servicestrategien, hvorved arbejdet vil indgå som et naturligt led i kommunalbestyrelsens og amtsrådets overvejelser om kommunens

og amtskommunens udvikling. Der vil således tillige på et tidligt tidspunkt i valgperioden blive taget stilling til det videre arbejde med frit valg.

2.1.2. Redegørelse om kommunalbestyrelsens og amtsrådets stillingtagen til øget frit valg

For at skabe klarhed for borgerne om kommunalbestyrelsens og amtsrådets vurdering af mulighederne for øget frit valg foreslår regeringen, at der følges op herpå med en redegørelse overfor borgerne. Hermed sikres, at borgerne får kendskab til kommunalbestyrelsens og amtsrådets beslutninger vedrørende øget valgfrihed. Det vil være naturligt, om redegørelsen bl.a. gøres tilgængelig for borgerne på kommunens og amtskommunens hjemmeside på internettet.

Som opfølgning på servicestrategien skal kommunerne (primærkommuner og amtskommuner) inden udgangen af 3. kvartal i det år, hvori valg til kommunalbestyrelsen finder sted, redegøre for, hvordan kommunen følger op på servicestrategien. Regeringen foreslår, at redegørelsen om vurderingen af mulighederne for øget frit valg skal afgives inden for samme frist. Kravet om en redegørelse om kommunalbestyrelsens og amtsrådets stillingtagen til spørgsmålet om øget frit valg kan derfor naturligt opfyldes ved at lade denne være en del af opfølgingsredegørelsen på servicestrategien efter styrelseslovens § 62 c. Dette udelukker ikke, at der redegøres hyppigere overfor kommunens og amtskommunens borgere om kommunalbestyrelsens og amtsrådets stillingtagen.

2.2. Kommunernes informationsforpligtelse

2.2.1. Information om frit valg

Med det udvidede frie valg af leverandører af offentlige serviceydelser har borgerne fået større mulighed for at vælge en leverandør, hvis tilbud bedst muligt opfylder borgerens behov. Det fulde udbytte af den større valgfrihed forudsætter imidlertid, at borgeren er bekendt med dels de foreliggende valgmuligheder, dels indholdet af de enkelte muligheder.

Uden tilstrækkelig og præcis information vil borgerne ikke have et kvalificeret grundlag for at vælge, og fordelene ved frit valg udnyttes ikke fuldt ud. Manglende og forkert information kan således udgøre en barriere for frit valg.

Der er også i regeringens Ny Forbrugerpolitik sat fokus på bedre information på fritvalgsområderne, bl.a. gennem Forbrugerportalen.

Det følger allerede af "god forvaltningsskik", at en myndighed skal give borgeren alle oplysninger om de handlemuligheder, borgeren har, dvs. de muligheder der eksempelvis følger af den sociale lovgivning og

anden relevant lovgivning. Herudover forpligter forvaltningslovens § 7 ligeledes en forvaltningsmyndighed til i fornødent omfang at yde vejledning og bistand til personer, der retter henvendelse om spørgsmål inden for myndighedens område.

Både informationspligten, der følger af ”god forvaltningsskik”, og forvaltningslovens § 7 har imidlertid som hovedsigte at informere i den konkrete situation ved borgerens henvendelse og således ikke at tilvejebringe generelt informationsmateriale, som eksempelvis information på en hjemmeside, pjecer på biblioteket mm.

Der arbejdes derfor løbende på at skabe bedre vilkår for at videreudvikle informationsgrundlaget til brugeren bl.a. ved hjælp af sammenlignelig brugerinformation (SBI). SBI blev introduceret i januar måned 2002 med udgivelsen af vejledninger om sammenlignelig brugerinformation om henholdsvis folkeskolen, ældreområdet, dagtilbud og gymnasiet. SBI er internetbaseret information, som er opstillet på en standardiseret måde, der gør det muligt for borgerne at sammenligne de forskellige institutioner og ydelser. Det er i dag frivilligt for kommuner og amtskommuner at udarbejde SBI.

Herudover arbejdes der løbende på de enkelte sektorområder med at forbedre informationsniveauet for den enkelte borger. Som eksempler kan nævnes: Sundhedsområdet med en udvidelse af det internetbaserede ventetidsinformationssystem, uddannelsesområdet med lov om gennemsigtighed og åbenhed i uddannelserne, vejledningsreformen om uddannelse og erhverv samt socialområdet med krav om information i forbindelse med indførelsen af frit leverandørvalg i hjemmeplejen.

Den allerede igangsatte proces med at forbedre informationen ændrer ikke ved, at der ikke på alle områder, hvor der er indført frit valg, samtidig hermed er fastsat specifikke regler om informationen til borgerne herom. Regeringen foreslår derfor, at kommunalbestyrelsen og amtsrådet forpligtes til at informere borgerne om, hvor der ved lov er sikret frit valg ved leveringen af kommunale og amtskommunale serviceydelser, uagtet der ikke i sektorlovgivningen er fastsat regler om information. En generel regel om informationspligt vil tillige sikre, at kommunalbestyrelsen og amtsrådet forpligtes til at informere borgerne om frit valg, der ikke er lovreguleret, men hvor man lokalt har givet øget frit valg.

Kommunalbestyrelserne og amtsrådene får ansvaret for selv at tilrettelægge arbejdet som led i den lokale udmøntning af en samlet informationspolitik.

Pligten til at informere kan opfyldes ved anvendelse af SBI, udarbejdelse af information på en hjemmeside, vejledninger, pjecer mm.

2.2.2. Information om hvor borgerne skal rette henvendelse om forhold vedrørende leveringen af en serviceydelse

En kommunalbestyrelse eller et amtsråd, der overlader varetagelsen af myndighedens driftsopgaver til en privat leverandør, har fortsat ansvaret for, at lovgivningens krav til opgavens varetagelse opfyldes. Hvis borgeren vælger en anden kommune eller amtskommune som leverandør af en tildelt ydelse, er det derimod den udførende myndighed, der er ansvarlig for kontrol og tilsyn med udførelsen af ydelsen, med mindre andet er bestemt i lovgivningen. Det forekommer naturligt ved valg af anden offentlig leverandør at kontakte denne ved utilfredshed med ydelsen.

Det hører under den ansvarlige kommunalbestyrelse og det ansvarlige amtsråd at behandle klager, hvor der skal træffes afgørelse om, hvad der er eller skal være ret i en bestemt situation, dvs. hvor der træffes en forvaltningsretlig afgørelse. En borgers klage over, at de ydelser, der modtages i forbindelse med den private leverandørs opgavevaretagelse, ikke opfylder lovgivningens krav på det pågældende område eller ikke er i overensstemmelse med myndighedens beslutning om tildeling af en ydelse, skal derfor behandles af den myndighed, der har tildelt ydelsen. Den private leverandør skal derfor videresende sådanne klager til myndigheden.

Klager over den private leverandørs personales optræden eller henvendelser fra borgeren om den praktiske tilrettelæggelse af opgavens udførelse skal derimod som udgangspunkt rettes til leverandøren. Spørgsmålet om, hvornår en henvendelse fra en borger har karakter af en klage, som skal behandles og afgøres af den ansvarlige myndighed, beror på et konkret skøn og kan i visse tilfælde give anledning til tvivl. Hvis den private leverandør er i tvivl herom, må denne rette henvendelse til myndigheden, der herefter må afgøre, om klagen skal behandles af myndigheden eller den private leverandør.

For at fjerne en eventuel uklarhed om ansvaret for de leverede ydelser vil regeringen sikre, at der tilvejebringes generel informationsmateriale om, i hvilke hovedsituationer borgeren skal kontakte kommunen henholdsvis amtskommunen, og i hvilke borgeren skal kontakte leverandøren, hvad enten denne er en privat leverandør eller en anden offentlig myndighed.

2.2.3. Redegørelse om arbejdet med at sikre information

For at skabe klarhed for borgerne om kommunalbestyrelsens og amtsrådets arbejde med at tilvejebringe information om frit valg foreslås det, at der følges op herpå med en redegørelse til borgerne. Hermed sikres, at borgerne får oplysning om, hvilke tiltag kommunalbestyrelsen og amtsrådet har iværksat eller påtænker iværksat for at sikre borgerne den fornødne information som anført i lovforslagets § 4. Kommunalbestyrelserne og amtsrådene har ansvaret for selv at tilrettelægge arbejdet med udarbejdelsen af redegørelsen og offentliggørelsen af denne. Det vil dog være naturligt, om redegørelsen bl.a. gøres tilgængelig for borgerne på kommunens og amtskommunens hjemmeside på internettet.

Regeringen foreslår, at redegørelsen om udarbejdelse af informationsmaterialet skal afgives inden udgangen af 3. kvartal i det år, hvori valg til kommunalbestyrelsen og amtsrådet finder sted. Kravet om en redegørelse kan derfor naturligt opfyldes ved at lade denne være en del af opfølgingsredegørelsen på servicestrategien efter styrelseslovens § 62 c. Dette udelukker ikke, at der redegøres hyppigere overfor kommunens og amtskommunens borgere om kommunalbestyrelsens og amtsrådets stillingtagen.

2.2.4. Bemyndigelse

Det foreslås at fastsætte en bemyndigelsesbestemmelse, hvor indenrigs- og sundhedsministeren bemyndiges til at fastlægge mere detaljerede krav til kommunernes og amtskommunernes information om det frie valg. Bemyndigelsen er alene tænkt udmøntet, hvis erfaringerne viser, at kommunerne og amtskommunerne generelt ikke opfylder lovens intentioner om at sikre information om mulighederne for frit valg eller at tilvejebringe en generel, tilgængelig og oversku-

elig information, der kan danne grundlag for borgernes valg.

3. Administrative og økonomiske konsekvenser mv.

Ved udformningen af lovforslaget er det tilstræbt, at arbejdet med at gennemføre loven så vidt muligt kan indgå som et naturligt led i allerede eksisterende arbejde i kommunerne, herunder særligt arbejdet med servicestrategien. Det er derfor i første omgang bestemt, at informationspligten udformes som en generel forpligtelse uden specifikke indholdskrav.

Lovforslaget har ingen administrative og økonomiske konsekvenser.

4. Erhvervsøkonomiske konsekvenser

Lovforslaget har ingen erhvervsøkonomiske konsekvenser.

5. Erhvervsadministrative konsekvenser

Lovforslaget har ingen erhvervsadministrative konsekvenser.

6. Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

7. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget har ingen administrative konsekvenser for borgerne.

8. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

Høring

Lovforslaget har været i høring hos KL, Amtsrådsforeningen, Københavns Kommune, Frederiksberg Kommune, H:S og HUR.

Samlet vurdering af lovforslagets konsekvenser

	Positive konsekvenser/ Mindre udgifter	Negative konsekvenser/ merudgifter
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og amtskommuner	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og amtskommuner	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Forslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter	

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Loven skal fremme frit valg for borgerne ved leveringen af de kommunale serviceydelser. Målet er at sikre en valgmulighed, uanset om de kommunale serviceydelser leveres af offentlige eller private leverandører eller begge. Dette udelukker ikke, at opmærksomheden tillige rettes mod muligheder for at give frihedsgrader ved valg af ydelsens indhold og mængde. Så længe det offentlige system bygger på tilvejebringelsen af skattefinansierede ydelser, må det imidlertid være udgangspunktet, at ydelsernes mængde og indhold fastsættes af de af borgerne valgte politikere.

Til § 2

Med bestemmelsen fastsættes, at loven gælder for kommuner og amtskommuner.

Til § 3

Om baggrunden for bestemmelsen henvises til de almindelige bemærkninger afsnit 1 og afsnit 2.1. Det foreslås med bestemmelsen, at kommunalbestyrelserne og amtsrådene forpligtes til at vurdere, hvorvidt det er muligt inden for lovgivningens rammer at udvide allerede eksisterende valgmuligheder eller at indføre frit valg på områder, hvor der ikke allerede er sikret valgmuligheder.

Bestemmelsen indebærer et delegationsforbud, således at det sikres, at det er den enkelte kommunalbestyrelse eller det enkelte amtsråd selv, der vurderer mulighederne for et øget frit valg, og ikke f.eks. økonomiudvalget eller den kommunale administration.

Forslaget skal sikre, at kommunalbestyrelser og amtsråd ved levering af de offentlige serviceydelser løbende gør sig overvejelser om, hvorvidt det er muligt at udpege områder, hvor der kan skabes større valgfrihed for borgerne ved leveringen af ydelserne.

Den enkelte kommunalbestyrelse og det enkelte amtsråd beslutter selv, hvordan arbejdet tilrettelægges. Som anført i de almindelige bemærkninger kan arbejdet imidlertid være et naturligt led i udarbejdelsen af servicestrategien efter styrelseslovens § 62.

Den naturlige sammenkobling med udarbejdelsen af servicestrategien er bl.a. baggrunden for, at det med bestemmelsen pålægges kommunalbestyrelsen og amtsrådet at foretage vurderingen af muligheden for et øget frit valg inden udgangen af 3. kvartal i det år, hvor kommunalvalg finder sted for valgperioden.

Til § 4

Om baggrunden for bestemmelsen henvises til de almindelige bemærkninger afsnit 1 og afsnit 2.2.

Det foreslås med bestemmelsens stk. 1, at kommunalbestyrelsen og amtsrådet pålægges at informere borgerne, hvis denne har frit valg ved leveringen af en kommunal og amtskommunal serviceydelse.

Med stk. 2 foreslås, at kommunalbestyrelsen og amtsrådet herudover pålægges at informere borgerne om indholdet af de kommunale og amtskommunale ydelser på en måde, der i tilstrækkelig grad sikrer, at borgerne på et enkelt og gennemskueligt grundlag kan foretage et kvalificeret valg. Der skal således tilvejebringes en generel, tilgængelig og overskuelig information om de enkelte valgmuligheder, der kan danne

grundlag for sammenligninger mellem forskellige leverandører.

Som eksempel på behovet for information om frit valg kan anføres, at der efter stk. 1 skal informeres om, at borgeren har ret til at tilkendegive ønsker om flere dagtilbud. Muligheden for at ønske bestemte dagtilbud får dog først reel mening, hvis der herudover efter stk. 2 er tilvejebragt information om de enkelte daginstitutioner således, at borgeren får et reelt kendskab til disse og ud fra denne viden kan benytte det frie valg til at tilkendegive et ønske om de dagtilbud, der stemmer bedst overens med borgerens ønsker og behov.

Som et andet eksempel på en serviceydelse omfattet af den foreslåede informationspligt kan nævnes den almengymnasiale uddannelse, som er en amtskommunal opgave. På dette område eksisterer en række alternativer til det nærmeste amtsgymnasium, navnlig private gymnasieskoler og andre amtsgymnasier i og uden for amtet. Her vil informationspligten indebære, at amtsrådet i generel form oplyser om alternativer uden for amtets regi. Det påhviler således ikke amtsrådet at oplyse om konkrete private gymnasieskoler eller amtsgymnasier i andre amter, herunder informere nærmere om sådanne institutioners uddannelses tilbud.

Under hensyn til det allerede eksisterende arbejde med information, og af hensyn til kommunalbestyrelsernes og amtsrådenes mulighed til at vælge egne veje til målet i arbejdet med den samlede informationspolitik, foreslås informationspligten udformet som en generel forpligtelse uden specifikke indholdskrav. Pligten til at informere kan således opfyldes ved anvendelse af SBI, udarbejdelse af information på en hjemmeside, vejledninger, pjecer på biblioteket mm.

Med stk. 3 foreslås at pålægge kommunalbestyrelsen og amtsrådet, at informationen om frit valg tillige skal indeholde oplysning om, hvor borgeren skal rette henvendelse om forhold vedrørende leveringen af en ydelse. Hensigten er, at den generelle information efter stk. 1 og 2 skal suppleres med information om, hvor borgerne kan henvende sig vedrørende den faktiske udførelse af serviceydelsen. Det er ikke tilsigtet, at der skal informeres detaljeret inden for hvert sektorområde.

Til § 5

Om baggrunden for bestemmelsen henvises til de almindelige bemærkninger afsnit 2.1. og 2.2.

Det foreslås, at der skal afgives en redegørelse for kommunalbestyrelsens og amtsrådets stillingtagen til yderligere valgmuligheder ved leveringen af de offentlige serviceydelser som bestemt i § 3. Det foreslås endvidere, at der skal afgives en redegørelse for, hvilke tiltag kommunalbestyrelsen og amtsrådet har iværksat for at sikre borgeren den fornødne information som bestemt i § 4. Redegørelserne skal være tilgængelige for borgerne. Kommunalbestyrelsen og amtsrådet har selv ansvaret for udformningen af redegørelsen og offentliggørelsen af denne som led i dialogen med borgerne. Det vil dog være naturligt, om redegørelsen bl.a. gøres tilgængelig for borgerne på kommunens og amtskommunens hjemmeside på internettet.

Det foreslås, at redegørelserne skal afgives inden udgangen af 3. kvartal i det år, hvori valg til kommunalbestyrelser og amtsråd finder sted. Herved gives mulighed for at afgive redegørelsen i forbindelse med opfølgingsredegørelsen på servicestrategien efter styrelseslovens § 62 c. Hvis det ønskes, kan redegørelserne afgives hyppigere.

Til § 6

Det foreslås, at indenrigs- og sundhedsministeren bemyndiges til at fastsætte nærmere regler for udfærdigelse af informationsmaterialet efter § 4. Denne bemyndigelse forventes alene udnyttet, hvis erfaringerne viser, at kommunalbestyrelserne og amtsrådene generelt ikke opfylder lovens intentioner om at sikre information om muligheder for frit valg, eller at denne information ikke giver tilstrækkelig gode muligheder for at sammenligne mellem de forskellige valgmuligheder.

Til § 7

Bestemmelserne i lovforslagets §§ 3 og 5, der kan opfyldes i forbindelse med arbejdet med servicestrategierne, er knyttet til den kommunale valgperiode. På grund af forhandlingerne om den fremtidige kommunale struktur kan der være behov for fleksibilitet med hensyn til ikrafttrædelsestidspunktet. Det er på den baggrund foreslået, at indenrigs- og sundhedsministeren fastsætter tidspunktet for lovens ikrafttræden. Informationsforpligtelsen, jf. lovens §§ 4 og 6, planlægges dog iværksat fra 1. januar 2005.

Til § 8

Bestemmelsen vedrører lovens territoriale gyldighed.

Til lovforslag nr. L 16. Skriftlig fremsættelse (6. oktober 2004)

Indenrigs- og sundhedsministeren (Lars Løkke Rasmussen):

Herved tillader jeg mig for Folketinget at fremsætte:

Forslag til lov om frit valg.

(Lovforslag nr. L 16).

Regeringen ønsker at styrke borgernes muligheder for at kunne vælge mellem forskellige offentlige og private løsninger. Det frie valg skal være reelt.

Som led i fornyelsen af velfærdssamfundet har regeringen med reformprogrammet "Velfærd og valgfrihed" øget borgernes valgfrihed gennem en række initiativer på de centrale velfærdsområder. Børnefamilierne, de ældre og de syge er blandt de grupper, der har fået større fleksibilitet og valgfrihed. Herudover overvejer regeringen løbende at udvide de lovgivningsmæssige rammer for det frie valg.

Det udestår inden for rammerne af den gældende lovgivning at tilvejebringe større kendskab til valgmulighederne og stærkere fokus på det frie valg i de enkelte kommuner og amtskommuner.

Lovforslaget har på den baggrund til formål at fremme frit valg ved at sikre fortsat opmærksomhed på mulighederne for at øge det frie valg af kommunale serviceydelser og ved gennem information at sikre borgerne et grundlag for at kunne træffe et kvalificeret valg.

Med lovforslaget forpligtes kommunalbestyrelsen og amtsrådet til at tilvejebringe information til borgerne om fritvalgsordninger og indholdet af disse samt om, hvor borgerne kan henvende sig om forhold vedrørende leveringen af en ydelse. Herved sikres borgerne en reel information om valgmulighederne, således at det frie

valg kan fungere optimalt, ligesom borgerne sikres oplysning om, hvor de kan rette henvendelse vedrørende den faktiske udførelse af en serviceydelse.

Herudover forpligtes kommunalbestyrelsen og amtsrådet til én gang inden for hver valgperiode at vurdere, hvorvidt det er muligt inden for lovgivningens rammer at udvide eksisterende fritvalgsordninger eller at indføre frit valg på områder, hvor dette ikke allerede er sikret. Vurderingen skal finde sted inden udgangen af 3. kvartal i det år, hvori valg finder sted for valgperioden. Bestemmelsen skal således sikre en lokal stillingtagen til, hvad der fremover kan gøres for at fremme det frie valg, når borgeren er visiteret til eller har ret til en offentlig serviceydelse.

Samtidig pålægges kommunalbestyrelsen og amtsrådet at udarbejde en redegørelse for opfølgningen på informationsforpligtelsen i relation til frit valg og kravet om at overveje mulighederne for øget frit valg. Redegørelsen skal afgives inden udgangen af 3. kvartal i det år, hvori valg finder sted for valgperioden.

Det foreslås herudover, at ministeren bemyndiges til at fastsætte nærmere regler for udarbejdelse af informationsmaterialet om frit valg.

Kommunalbestyrelserne og amtsrådene får ansvaret for selv at tilrettelægge arbejdet med at gennemføre loven. En nærliggende mulighed er, at arbejdet indgår som et element i det allerede eksisterende arbejde i kommuner og amtskommuner, herunder navnlig udarbejdelse af servicestrategien.

Idet jeg i øvrigt henviser til lovforslaget med bemærkninger, tillader jeg mig at anbefale forslaget til hurtig og velvillig behandling i Det Høje Ting.